श्रीमद् भागवत का यह सार
भगवद् भक्ति ही आधार

શ્રી મદ્ભાગવત રસિક કુટુંબ

UG-11.8 - પ્રથમ સોપાન

स्व धाम प्रस्थान को देखो हो रहे श्री कृष्ण तैयार।
उद्धृत किए उद्धव समक्ष अद्भुत अनमोल उद्गार।।

પ્રાર્થના

નારાયણં(ન્) નમસ્કૃત્ય, નરં(ઞ્) ચૈવ નરોત્તમમ્.
દેવીં(મ્) સરસ્વતીં(મ્) વ્યાસં(ન્), તતો જયમુદીરયેત્.

નામસઙ્કીર્તનં(મ્) યસ્ય, સર્વપાપપ્રણાશનમ્.
પ્રણામો દુઃખશમનસ્, તં(ન્) નમામિ હરિં(મ્) પરમ્.

શ્રીમદ્ભાગવતમહાપુરાણમ્
એકાદશઃ સ્કંધઃ
અથાષ્ટમોऽધ્યાયઃ

બ્રાહ્મણ ઉવાચ

સુખમૈન્દ્રિયકં(મ્) રાજન્, સ્વર્ગે નરક એવ ચ .
દેહિનાં(મ્) યદ્ યથા દુઃખં(ન્), તસ્માન્નેચ્છેત તદ્ બુધઃ .. ૧..
સુખમૈન્ + દ્રિયકં(મ્), તસ્માન્ + નેચ્છેત

ગ્રાસં(મ્) સુમૃષ્ટં(મ્) વિરસં(મ્), મહાન્તં(મ્) સ્તોકમેવ વા .
યદૃચ્છયૈવાપતિતં(ઙ્), ગ્રસેદાજગરોऽક્રિયઃ .. ૨..
યદૃચ્ + છયૈવા + પતિતં(ઙ્), ગ્રસેદા + જગરોऽ + ક્રિયઃ

શયીતાહાનિ ભૂરીણિ, નિરાહારોઽનુપક્રમઃ .

યદિ નોપનયેદ્ ગ્રાસો, મહાહિરિવ દિષ્ટભુક્ .. ૩..

નિરાહારોઽ + નુપક્રમઃ , મહા + હિરિવ

ઓજઃ(સ્) સહોબલયુતં(મ્) બિભ્રદ્ દેહમકર્મકમ્ .

શયાનો વીતનિદ્રશ્ચ, નેહેતેન્દ્રિયવાનપિ .. ૪..

દેહ + મકર્મકમ્, નેહેતેન્દ્રિ + યવાનપિ

મુનિઃ(ફ્) પ્રસન્નગમ્ભીરો, દુર્વિગાહ્યો દુરત્યયઃ .

અનન્તપારો હ્યક્ષોભ્યઃ(સ્) સ્તિમિતોદ ઇવાર્ણવઃ .. ૫..

દુર્ + વિગાહ્યો, સ્તિમિ + તોદ

સમૃદ્ધકામો હીનો વા, નારાયણપરો મુનિઃ .

નોત્સર્પેત ન શુષ્યેત, સરિદ્ભિરિવ સાગરઃ .. ૬..

સમૃદ્ + ધકામો, સરિદ્ + ભિરિવ

દૃષ્ટ્વા સ્ત્રિયં(ન્) દેવમાયાં(ન્), તદ્ભાવૈરજિતેન્દ્રિયઃ .

પ્રલોભિતઃ(ફ્) પતત્યન્ધે, તમસ્યગ્નૌ પતં(ઙ્)ગવત્ .. ૭..

તદ્ + ભાવૈ + રજિતેન્દ્રિયઃ

યોષિદ્ધિરણ્યાભરણામ્બરાદિ-

દ્રવ્યેષુ માયારચિતેષુ મૂઢઃ .

પ્રલોભિતાત્મા હ્યુપભોગબુદ્ધ્યા

પતં(ઙ્)ગવન્નશ્યતિ નષ્ટદૃષ્ટિઃ .. ૮..

યોષિદ્ + ધિરણ્યા + ભરણામ્ + બરાદિ ,

માયા + રચિતેષુ

હ્યુપ + ભોગ + બુદ્ધ્યા,

પતં(ઙ્) + ગવન્ + નશ્યતિ

સ્તોકં(મ્) સ્તોકં(ઙ્) ગ્રસેદ્ ગ્રાસં(ન્), દેહો વર્તેત યાવતા .

ગૃહાનહિં(વ્) સન્નાતિષ્ઠેદ્, વૃત્તિં(મ્) માધુકરીં(મ્) મુનિઃ .. ૯..

ગૃહા + નહિં(વ્)સન્ + નાતિષ્ઠેદ્

અણુભ્યશ્ચ મહદ્ભ્યશ્ચ, શાસ્ત્રેભ્યઃ(ખ્) કુશલો નરઃ .
સર્વતઃ(સ્) સારમાદદ્યાત્, પુષ્પેભ્ય ઇવ ષટ્પદઃ .. ૧૦..

અણુભ્ય + શ્ચ , મહદ્ + ભ્યશ્ચ , સારમા + દદ્યાત્

સાયન્તનં(મ્) શ્વસ્તનં(મ્) વા, ન સં(ઙ્) ગૃહ્ણીત ભિક્ષિતમ્ .
પાણિપાત્રોદરામત્રો, મક્ષિકેવ ન સઙ્ગ્રહી .. ૧૧..

શ્વસ્ + તનં(મ્) પાણિ + પાત્રો + દરામત્રો

સાયન્તનં(મ્) શ્વસ્તનં(મ્) વા, ન સં(ઙ્) ગૃહ્ણીત ભિક્ષુકઃ .
મક્ષિકા ઇવ સં(ઙ્)ગૃહ્ણન્, સહ તેન વિનશ્યતિ .. ૧૨..

સં(ઙ્)ગૃહ્ + ણીત

પદાપિ યુવતીં(મ્) ભિક્ષુર્ન, સ્પૃશેદ્ દારવીમપિ .
સ્પૃશન્ કરીવ બધ્યેત, કરિણ્યા અં(ઙ્)ગસં(ઙ્)ગતઃ .. ૧૩..

દા + રવી + મપિ, અં(ઙ્)ગ + સં(ઙ્)ગતઃ

નાધિગચ્છેત્ સ્ત્રિયં(મ્) પ્રાજ્ઞઃ(ખ્), કર્હિચિન્મૃત્યુમાત્મનઃ .
બલાધિકૈઃ(સ્) સ હન્યેત, ગજૈરન્યૈર્ગજો યથા .. ૧૪..

કર્હિચિન્ + મૃત્યુ +માત્મનઃ

ગજૈ+ રન્યૈર્ + ગજો

ન દેયં(ન્) નોપભોગ્યં(ગ્) ચ્ લુબ્ધૈર્યદ્ દુઃખસં(ગ્)ચિતમ્ .
ભુઙ્ક્તે તદપિ તચ્ચાન્યો, મધુહેવાર્થવિન્મધુ .. ૧૫..

નો + પભોગ્યં(ગ્), મધુ + હેવાર્થ + વિન્મધુ

સુદુઃખોપાર્જિતૈર્વિત્તૈ-રાશાસાનાં(ઙ્) ગૃહાશિષઃ .
મધુહેવાગ્રતો ભુઙ્ક્તે, યતિર્વૈ ગૃહમેધિનામ્ .. ૧૬..

સુદુઃખો + પાર્ + જિતૈર્ + વિત્તૈ, મધુહેવા + ગ્રતો

ગ્રામ્યગીતં(ન્) ન શૃણુયાદ્, યતિર્વનચરઃ(ખ્) ક્વચિત્ .
શિક્ષેત હરિણાદ્ બદ્ધાન્- મૃગયોર્ગીતમોહિતાત્ .. ૧૭..

યતિર્ + વનચરઃ(ખ્),મૃગયોર્ + ગીત + મોહિતાત્

નૃત્યવાદિત્રગીતાનિ, જુષન્ ગ્રામ્યાણિ યોષિતામ્ .
આસાં(ઙ્) ક્રીડનકો વશ્ય, ઋષ્યશૃઙ્ગો મૃગીસુતઃ .. ૧૮..

નૃત્ય + વાદિત્ર + ગીતાનિ,ઋષ્ય + શૃઙ્ગો

જિહ્વયાતિપ્રમાથિન્યા, જનો રસવિમોહિતઃ .
મૃત્યુમૃચ્છત્યસદ્બુદ્ધિર્- મીનસ્તુ બડિશૈર્યથા .. ૧૯..

જિહ્વયા + તિપ્રમા + થિન્યા,

મૃત્યુ + મૃચ્છત્ય + સદ્બુદ્ધિર્ ,બડિશૈર્ + યથા

ઇન્દ્રિયાણિ જયન્ત્યાશુ, નિરાહારા મનીષિણઃ .
વર્જયિત્વા તુ રસનં(ન્) તન્નિરન્નસ્ય વર્ધતે .. ૨૦..

જયન્ + ત્યાશુ , તન્નિ + રન્નસ્ય

તાવજ્જિતેન્દ્રિયો ન સ્યાદ્, વિજિતાન્યેન્દ્રિયઃ(ફ્) પુમાન્ .
ન જયેદ્ રસનં(મ્) યાવજ્- જિતં(મ્) સર્વં(ગ્) જિતે રસે .. ૨૧..

તાવજ્ + જિતેન્દ્રિયો, વિજિતાન્ + યેન્દ્રિયઃ(ફ્)

પિં(ઙ્)ગલા નામ વેશ્યાઽઽસીદ્, વિદેહનગરે પુરા .
તસ્યા મે શિક્ષિતં(ઙ્) કિં(ગ્) ચિન્-નિબોધ નૃપનન્દન .. ૨૨..

સા સ્વૈરિણ્યેકદા કાન્તં(મ્), સં(ઙ્)કેત ઉપનેષ્યતી .
અભૂત્ કાલે બહિર્દ્વારિ, બિભ્રતી રૂપમુત્તમમ્ .. ૨૩..

સ્વૈ + રિણ્યે + કદા , રૂ + પમુત્ + તમમ્

માર્ગ આગચ્છતો વીક્ષ્ય, પુરુષાન્ પુરુષર્ષભ .
તાઞ્છુલ્કદાન્ વિત્તવતઃ(ખ્), કાન્તાન્ મેનેઽર્થકામુકા .. ૨૪..

પુરુષર્ + ષભ,તાઞ્ + છુલ્ક + દાન્ ,

વિત્ + તવતઃ(ખ્) ,મેનેઽર્થ + કામુકા

આગતેષ્વપયાતેષુ, સા સં(ઙ્) કેતોપજીવિની .
અપ્યન્યો વિત્તવાન્ કોઽપિ, મામુપૈષ્યતિ ભૂરિદઃ .. ૨૫..

આગતેષ્વ + પયાતેષુ , સ(ઙ્)કે + તોપ + જીવિની, મામુ + પૈષ્યતિ

એવં(ન્) દુરાશયા ધ્વસ્ત-નિદ્રા દ્વાર્યવલમ્બતી .
નિર્ગચ્છન્તી પ્રવિશતી નિશીથં(મ્) સમપદ્યત .. ૨૬..

દ્વાર્ + યવ + લમ્બતી , નિર્ + ગચ્છન્તી

તસ્યા વિત્તાશયા શુષ્યદ્- વક્ત્રાયા દીનચેતસઃ .
નિર્વેદઃ(ફ્) પરમો જજ્ઞે, ચિન્તાહેતુઃ(સ્) સુખાવહઃ .. ૨૭..

વિત્ + તાશયા

તસ્યા નિર્વિણ્ણચિત્તાયા, ગીતં(મ્) શૃણુ યથા મમ .
નિર્વેદ આશાપાશાનાં(મ્) પુરુષસ્ય યથા હ્યસિઃ .. ૨૮..

નિર્વિણ્ણ + ચિત્તાયા

ન હ્યં(ઙ્) ગાજ્જાતનિર્વેદો, દેહબન્ધં(ઞ્) જિહાસતિ .
યથા વિજ્ઞાનરહિતો, મનુજો મમતાં(ન્) નૃપ .. ૨૯..

હ્યં(ઙ્)ગાજ્ + જાત + નિર્વેદો,

પિં(ઙ્)ગલોવાચ

અહો મે મોહવિતતિં(મ્), પશ્યતાવિજિતાત્મનઃ .
યા કાન્તાદસતઃ(ખ્) કામં(ઙ્), કામયે યેન બાલિશા .. ૩૦..

પશ્યતા + વિજિતાત્મનઃ ,કાન્તા + દસતઃ(ખ્)

સન્તં(મ્) સમીપે રમણં(મ્) રતિપ્રદં(મ),
વિત્તપ્રદં(ન્) નિત્યમિમં(મ્) વિહાય .
અકામદં(ન્) દુઃખભયાધિશોક-
મોહપ્રદં(ન્) તુચ્છમહં(મ્) ભજેઽજ્ઞા .. ૩૧..

દુઃખ + ભયા+ ધિશોક

અહો મયાઽઽત્મા પરિતાપિતો વૃથા,
સાં(ઙ્) કેત્યવૃત્ત્યાતિવિગર્હ્યવાર્તયા .
સ્ત્રૈણાન્નરાદ્ યાર્થતૃષોઽનુશોચ્યાત્
ક્રીતેન વિત્તં(મ્) રતિમાત્મનેચ્છતી .. ૩૨..

સાં(ઙ)કેત્ય + વૃત્યા + તિવિગર્ + હ્યવાર્તયા, સ્ત્રૈણાન્ + નરાદ્

યાર્થ + તૃષોઽ + નુશોચ્યાત્ , રતિ + માત્મ + નેચ્છતી

યદસ્થિભિર્નિર્મિતવં(વ્) શવં(વ્)શ્ય-

સ્થૂણં(ન્) ત્વચા રોમનખૈઃ(ફ્) પિનદ્ધમ્ .

ક્ષરન્નવદ્વારમગારમેતદ્

વિણ્મૂત્રપૂર્ણં(મ્) મદુપૈતિ કાન્યા .. ૩૩..

યદસ્થિભિર્ + નિર્મિત + વં(વ્)શ + વં(વ્)શ્ય, પિનદ્ + ધમ્

ક્ષરન્ + નવદ્વા + રમગા + રમેતદ્ , વિણ્ + મૂત્ર + પૂર્ણં(મ્)

વિદેહાનાં(મ્) પુરે હ્યસ્મિન્- નહમેકૈવ મૂઢધીઃ .

યાન્યમિચ્છન્ત્યસત્યસ્મા-દાત્મદાત્ કામમચ્યુતાત્ .. ૩૪..

યાન્ય + મિચ્છન્ત્ય + સત્યસ્મા, કા + મમચ્ + યુતાત્

સુહૃત્ પ્રેષ્ઠતમો નાથ, આત્મા ચાયં(મ્) શરીરિણામ્ .

તં(મ્) વિક્રીયાત્મનૈવાહં(મ્) રમેઽનેન યથા રમા .. ૩૫..

વિક્રી + યાત્મ + નૈવાહં(મ્)

કિયત્ પ્રિયં(ન્) તે વ્યભજન્, કામા યે કામદા નરાઃ .

આદ્યન્તવન્તો ભાર્યાયા, દેવા વા કાલવિદ્રુતાઃ .. ૩૬..

આદ્યન્ + તવન્તો

નૂનં(મ્) મે ભગવાન્ પ્રીતો, વિષ્ણુઃ(ખ્) કેનાપિ કર્મણા .

નિર્વેદોઽયં(ન્) દુરાશાયા, યન્મે જાતઃ(સ્) સુખાવહઃ .. ૩૭..

મૈવં(મ્) સ્યુર્મન્દભાગ્યાયાઃ(ખ્), ક્લેશા નિર્વેદહેતવઃ .

યેનાનુબન્ધં(ન્) નિર્હૃત્ય, પુરુષઃ(શ્) શમમૃચ્છતિ .. ૩૮..

સ્યુર્ + મન્દ + ભાગ્યાયાઃ(ખ્),નિર્વેદ + હેતવઃ, યેના + નુબન્ધં(ન્)

તેનોપકૃતમાદાય, શિરસા ગ્રામ્યસં(ઙ્)ગતાઃ .

ત્યક્ત્વા દુરાશાઃ(શ્) શરણં(મ્) વ્રજામિ તમધીશ્વરમ્ .. ૩૯..

તેનો + પકૃત + માદાય

સન્તુષ્ટા શ્રદ્દધત્યેત-દ્યથા લાભેન જીવતી .
વિહરામ્યમુનૈવાહ-માત્મના રમણેન વૈ .. ૪૦..

શ્રદ્ + દધત્યેત, દ્યથાલા + ભેન ,વિહરામ્ય + મુનૈ + વાહ

સં(વ્)સારકૂપે પતિતં(મ્), વિષયૈર્મુષિતેક્ષણમ્ .
ગ્રસ્તં(ઙ્) કાલાહિનાઽઽત્માનં(ઙ્) કોઽન્યસ્ત્રાતુમધીશ્વરઃ .. ૪૧..

વિષયૈર્ + મુષિ + તેક્ષણમ્ , કાલા + હિનાઽઽત્ + માનં(ઙ્) ,

કોઽન્યસ્ + ત્રાતુમ + ધીશ્વરઃ

આત્મૈવ હ્યાત્મનો ગોપ્તા, નિર્વિદ્યેત યદાખિલાત્ .
અપ્રમત્ત ઇદં(મ્) પશ્યેદ્, ગ્રસ્તં(ઙ્) કાલાહિના જગત્ .. ૪૨..

નિર્ + વિદ્યેત

બ્રાહ્મણ ઉવાચ

એવં(મ્) વ્યવસિતમતિર્-દુરાશાં(ઙ્) કાન્તતર્ષજામ્ .
છિત્ત્વોપશમમાસ્થાય, શય્યામુપવિવેશ સા .. ૪૩..

વ્યવસિ + તમતિર્ , કાન્ + તતર્ + ષજામ્

છિત્ત્વો+ પશ + મમાસ્થાય ,શય્યા+ મુપ+ વિવેશ

આશા હિ પરમં(ન્) દુઃખં(ન્), નૈરાશ્યં(મ્) પરમં સુખમ્ .
યથા સઞ્છિદ્ય કાન્તાશાં(મ્) સુખં(મ્) સુષ્વાપ પિં(ઙ્)ગલા .. ૪૪..

ઇતિ શ્રીમદ્ભાગવતે મહાપુરાણે પારમહંસ્યાં
સંહિતાયામેકાદશસ્કન્ધેઽષ્ટમોઽધ્યાયઃ .. ૮..

ૐ પૂર્ણમદઃ(ફ્) પૂર્ણમિદં(મ્) પૂર્ણાત્પૂર્ણમુદચ્યતે
પૂર્ણસ્ય પૂર્ણમાદાય પૂર્ણમેવાવશિષ્યતે.
ૐ શાન્તિઃ(શ્) શાન્તિઃ(શ્) શાન્તિઃ